

รูปแบบการจัดการและกระบวนการกลายเป็นการเมืองในการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น
กรณีศึกษาเทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

Management Patterns and Political Transformation Processes in Local Beauty
Pageants : A Case Study of Ao Luek Tai Sub-District Municipality, Ao Luek
District, Krabi Province

ธมนวรรณ แดงหวาน¹ ฐวพล ทองอินทรราช² อมร หวังอัครางกูร³

Thamonwan Daenghwan¹ Tuvapon Tong-intarach² Amorn Wangukkarangkul³

1. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทร 09-3529-2459 อีเมล 66052541005@student.sru.ac.th
2. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี โทร 077-913-386 อีเมล journal.huso@sru.ac.th
3. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี โทร 08-2641-6446 อีเมล amornw.sru@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการจัดการและผลประโยชน์ทางการเมืองในการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น 2) วิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นการเมืองของการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น และ 3) เสนอแนะแนวทางการสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น เทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารเทศบาล 1 คน ผู้สนับสนุนการประกวด 4 คน คณะกรรมการตัดสิน 3 คน พี่เลี้ยงนางงาม 3 คน และอดีตผู้เข้าประกวด 5 คน ในพื้นที่เทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 3 ประการที่กำหนดไว้

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการประกวดนางงามระดับท้องถิ่นมีลักษณะเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหลักในการกำหนดนโยบาย งบประมาณ และทิศทางของกิจกรรม ซึ่งเชื่อมโยงกับการสร้างผลประโยชน์ทางการเมืองในด้านการสร้างภาพลักษณ์และฐานนิยมของผู้นำท้องถิ่น 2) กระบวนการจัดประกวดได้พัฒนาไปสู่การเป็นพื้นที่ทางการเมือง ผ่านกลไกการจัดสรรทรัพยากร การสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์ และการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ส่งผลให้เวทีประกวดกลายเป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมและอำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และ 3) แนวทางสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการประกวด ควรมุ่งเน้นความโปร่งใส ความเป็นธรรม การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เพื่อให้การประกวดสามารถส่งเสริมทั้งคุณค่าทางวัฒนธรรม และการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการ กระบวนการกลายเป็นการเมือง การประกวดนางงาม นางงามท้องถิ่น

Abstract

This research aims to 1) study the management patterns and political benefits in local beauty pageants, 2) analyze the political transformation process of local beauty pageants, and 3) propose constructive guidelines for improving the management of local beauty pageants in Ao Luek Tai Subdistrict Municipality, Ao Luek District, Krabi Province. The research employs a qualitative approach, using document analysis and in-depth interviews with a semi-structured interview guide. There was a total of 16

informants, all of whom were from Ao Luek Tai Subdistrict Municipality, Ao Luek District, Krabi Province. The informant group consisted 1 municipal executive, 4 pageant sponsors, 3 judges, 3 pageant mentors, and 5 former pageant contestants. The data obtained were analyzed using content analysis and presented descriptively to address the three aforementioned objectives of the research.

The research findings showed that the local beauty pageant management model is characterized by cooperation between the government, private sector, and community networks. Local administrative organizations play a key role in determining policy, budget, and direction of activities, which is linked to creating political benefits in terms of image building and popularity of local leaders. 2) The pageant process has evolved into a political arena through mechanisms of resource allocation, patronage network building, and symbolic communication. This results in the pageant becoming a tool for legitimizing political power at the local level. 3) Creative approaches to developing pageant management should focus on transparency, fairness, clear criteria, and opportunities for all sectors to participate, so that the pageant can promote both cultural values and sustainable community development.

Keywords : Management model, Political transformation process, Beauty pageants, Local beauty pageants

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกวดนางงามกับการเมืองไทยเป็นปรากฏการณ์ที่มีพัฒนาการควบคู่กันมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 โดยจุดเริ่มต้นของการประกวดนางงามในประเทศไทยสามารถสืบย้อนกลับไปได้ถึงปี พ.ศ. 2477 ซึ่งมีการจัดการประกวดนางสาวไทยขึ้นเป็นครั้งแรกในงานฉลองรัฐธรรมนูญ ภายใต้การดำเนินงานของรัฐบาลผ่านกระทรวงมหาดไทย อันสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของผู้นำคณะราษฎรในการใช้กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยในสังคมไทย (ธนสรณ์ สุ่มังคละกุล, 2562 : 1) จากจุดเริ่มต้นดังกล่าว การประกวดนางงามจึงมิได้เป็นเพียงกิจกรรมเพื่อความบันเทิงหรือการคัดเลือกความงาม หากแต่ถูกพัฒนาให้เป็น “เครื่องมือของรัฐ” ในการสื่อสารนโยบายและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมสาธารณะ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ที่หน่วยงานภาครัฐได้นำการประกวดนางงามมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานประเพณีและเทศกาลสำคัญ เช่น การประกวดนางสงกรานต์ในช่วงเทศกาลปีใหม่ไทย การประกวดนางนพมาศในงานลอยกระทง ตลอดจนการประกวดที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์สินค้าและวัฒนธรรมพื้นถิ่น ทั้งนี้ เพื่อดึงดูดประชาชนให้เข้าร่วมกิจกรรมและรับรู้แนวนโยบายของรัฐในด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัย และการท่องเที่ยว (ณัฐธิดา ทองเกษม, 2559 : 1-3) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในมิติเชิงวิเคราะห์จะพบว่า การที่รัฐเข้ามามีบทบาทเป็น “ผู้จัด” และ “ผู้กำหนดกรอบกิจกรรม” ส่งผลให้การประกวดนางงามเริ่มมีลักษณะของ “พื้นที่ทางอำนาจ” (Power Space) ที่เปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมและต่อรองผลประโยชน์ โดยเฉพาะเมื่อมีการผสมผสานระหว่างงบประมาณภาครัฐ การสนับสนุนจากภาคเอกชน และบทบาทของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น จึงก่อให้เกิดกระบวนการที่กิจกรรมทางวัฒนธรรมค่อย ๆ พัฒนาไปสู่การเป็น “พื้นที่ทางการเมือง” อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในบริบททางประวัติศาสตร์ การประกวดนางงามยังถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองในระดับชาติอย่างชัดเจน เช่น ในยุคของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่มีการใช้เวทีนางงามเพื่อส่งเสริมแนวคิดชาตินิยมและสร้างภาพลักษณ์ของความเป็นไทย (กัญญ์วรา ศิริสมบุรณ์เวช, 2568 : 1) ขณะเดียวกัน ในบริบทสากล เวทีการประกวดนางงามยังถูกใช้เป็นพื้นที่ในการแสดงออกทางสังคมและการเมือง เช่น การประกวดมิสยูนิเวิร์ส 2014 ที่ผู้เข้าประกวดจากประเทศโคลอมเบียใช้เวทีในการแสดงจุดยืนต่อต้านความรุนแรง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการประกวดนางงามสามารถทำหน้าที่เป็น “เวทีสาธารณะ” ที่เชื่อมโยงกับประเด็นทางการเมืองและสังคมได้ในหลายระดับ

นอกจากนี้ การเข้ามาของระบบทุนนิยมยังมีส่วนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงลักษณะของการประกวดนางงาม จากกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมไปสู่ “ธุรกิจความงาม” ที่มีการลงทุน การสนับสนุน และการแข่งขันเชิงเศรษฐกิจอย่างเข้มข้น (ณัฐธิดา ทองเกษม, 2559 : 2) โดยเงินทุนจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้สนับสนุนรายบุคคล ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจนำไปสู่การแทรกแซงในกระบวนการประกวด เช่น การเอื้อประโยชน์ การล๊อคผล หรือการสนับสนุนผู้เข้าประกวดบางราย ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “ทุน” และ “อำนาจ” ที่เชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น ภายหลังจากประกาศ

ใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมถึงการประกวดนางงาม โดยใช้งบประมาณของรัฐในหมวด การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540) มาตรา 78 (หน้า 282-290) ส่งผลให้การประกวดนางงามในระดับท้องถิ่นกลายเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างนโยบายรัฐ การพัฒนา พื้นที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

กรณีของเทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ถือเป็นตัวอย่างที่สะท้อนปรากฏการณ์ดังกล่าวได้อย่างชัดเจน โดยในช่วงปี พ.ศ. 2565-2566 เทศบาลได้เป็นเจ้าภาพจัดการประกวดนางงามภาคใต้โครงการอนุรักษ์ ส่งเสริม และสืบสานวัฒนธรรมไทย ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่อย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมดังกล่าวมิได้ดำเนินการโดยภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว แต่ยังมี การมีส่วนร่วมจากภาคเอกชน ผู้สนับสนุน และเครือข่ายทางสังคมของผู้เข้าประกวดอย่างเข้มข้น ด้วยลักษณะดังกล่าว ทำให้การประกวดนางงามในพื้นที่นี้ได้เป็นเพียง กิจกรรมเชิงวัฒนธรรม หากแต่เป็น “พื้นที่ปฏิสัมพันธ์ของอำนาจ” ที่ประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย การจัดสรรทรัพยากร การสร้างเครือข่าย และการต่อรองผลประโยชน์ในระดับท้องถิ่น ซึ่งนำไปสู่กระบวนการที่กิจกรรมดังกล่าวค่อย ๆ “กลายเป็น การเมือง” ทั้งในเชิงสัญลักษณ์ เช่น การสร้างภาพลักษณ์และความนิยม และในเชิงปฏิบัติการ เช่น การแทรกแซงกระบวนการ ตัดสินหรือการสนับสนุนผู้เข้าประกวด การเลือกพื้นที่เทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้จึงมีความเหมาะสมในเชิงวิชาการ เนื่องจากเป็น พื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน และมีความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายระหว่างรัฐ ทุน และชุมชนอย่างเข้มข้น ซึ่งเอื้อต่อการศึกษาทั้งในมิติของรูปแบบการจัดการ กระบวนการกลายเป็นการเมือง และโครงสร้างของผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในระดับพื้นที่ จากบริบทดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การประกวดนางงามระดับท้องถิ่น เป็นมากกว่ากิจกรรมเชิงวัฒนธรรม แต่เป็นพื้นที่ที่สะท้อนความสัมพันธ์เชิงซ้อนระหว่างอำนาจ การบริหารจัดการ และผลประโยชน์ในระดับพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งนำไปสู่คำถามสำคัญว่า รูปแบบการจัดการของการประกวดนางงาม เป็นอย่างไร กระบวนการใดที่ทำให้กิจกรรมดังกล่าวกลายเป็นพื้นที่ทางการเมือง และจะสามารถพัฒนาแนวทางการจัดการให้ มีความโปร่งใสและสร้างสรรค์ได้อย่างไร

จากความสำคัญดังกล่าว การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษา (1) รูปแบบการจัดการและผลประโยชน์ทางการเมืองในการ ประกวดนางงามระดับท้องถิ่น อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ (2) กระบวนการกลายเป็นการเมืองในการประกวดนางงามระดับ ท้องถิ่น และ (3) แนวทางเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาการจัดการประกวดนางงามระดับท้องถิ่นให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการและผลประโยชน์ทางการเมืองในการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นการเมืองในการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางสร้างสรรค์ในการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

สมมติฐานการวิจัย

การประกวดนางงามระดับท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และกระบวนการทางการเมือง ซึ่งส่งผล ต่อรูปแบบการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมในการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น อำเภออ่าวลึก จังหวัด กระบี่

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาไว้ดังนี้ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการและผลประโยชน์ทางการเมือง ในการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เพื่อวิเคราะห์กระบวนการกลายเป็นการเมืองในการประกวด นางงามระดับท้องถิ่น อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ และเพื่อเสนอแนะแนวทางสร้างสรรค์ในการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรออกมาเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการประกวด
2. ผู้สนับสนุนการประกวด
3. คณะกรรมการตัดสิน
4. พี่เลี้ยงนางงาม
5. อติตผู้เข้าร่วมประกวด

จากประชากรกลุ่มดังกล่าว ผู้วิจัยได้คัดเลือกออกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 16 คน ได้แก่

1. ผู้บริหารเทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้ จำนวน 1 คน
2. ผู้สนับสนุนการประกวด จำนวน 4 คน
3. คณะกรรมการตัดสินการประกวด จำนวน 3 คน
4. พี่เลี้ยงนางงาม จำนวน 3 คน
5. อติตผู้เข้าร่วมการประกวดนางงามระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้ จำนวน 5 คน

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวพิจารณาจากความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกวดนางงามโดยตรง โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีบทบาทและประสบการณ์ตรง ในกระบวนการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการจัดการ การตัดสิน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกวดนางงามในระดับท้องถิ่นโดยตรง 2) มีประสบการณ์หรือบทบาทในกระบวนการประกวด เช่น ผู้จัด ผู้สนับสนุน ผู้ตัดสิน พี่เลี้ยง หรือผู้เข้าประกวด 3) สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการและความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ

ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนด พื้นที่ในการศึกษา คือ เทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยได้วางแผนการดำเนินงานวิจัยภายในระยะเวลา 12 เดือน โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และบริบทของการจัดการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น รวมถึงความสัมพันธ์กับกระบวนการทางการเมืองและผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น

ระยะที่ 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกวดนางงามระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยมุ่งวิเคราะห์ถึงกระบวนการทางการเมืองและการแสวงหาผลประโยชน์

ระยะที่ 3 เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลจากระยะที่ 1 และ 2 เพื่อวิเคราะห์ภาพรวมของการจัดการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางเชิงสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรมให้เกิดความโปร่งใส เป็นธรรม และส่งเสริมประโยชน์ต่อชุมชนอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์การประกวดนางงามในฐานะพื้นที่ทางการเมือง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถอธิบายความคิดเห็นและประสบการณ์ได้อย่างอิสระ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และเชื่อมโยงกับแนวคิดทางรัฐศาสตร์ สังคมวิทยา และแนวคิดระบบอุปถัมภ์ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ ผลประโยชน์ และการจัดการประกวดนางงามระดับท้องถิ่น

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยคำถามครอบคลุมประเด็นด้านรูปแบบการจัดการประจวบคองงาม บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ผลประโยชน์ทางการเมือง และแนวทางพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังใช้ การบันทึกเสียง การจดบันทึกภาคสนาม และการศึกษาข้อมูลเอกสาร เพื่อช่วยเพิ่มความครบถ้วนและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 16 คน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการประจวบคองงามระดับท้องถิ่นโดยตรง ส่วนข้อมูลทุติยภูมิได้จากเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ วิทยานิพนธ์ และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมในพื้นที่ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องและสอดคล้องกันมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ควบคู่กับการวิเคราะห์เชิงตีความ (Interpretative Analysis) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเอกสารมาจัดหมวดหมู่ตามประเด็นสำคัญ เช่น รูปแบบการจัดการ การสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์ การแสวงหาผลประโยชน์ และกระบวนการกลายเป็นการเมือง จากนั้นจึงสังเคราะห์ข้อมูลเชื่อมโยงกับกรอบแนวคิดทางรัฐศาสตร์และสังคมวิทยา เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ศึกษาอย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การประจวบคองงามระดับท้องถิ่นในเทศบาลตำบลอ่าวลึกได้มีลักษณะเป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย งบประมาณ และทิศทางของกิจกรรม ซึ่งเชื่อมโยงกับการสร้างภาพลักษณ์และฐานนิยมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่น นอกจากนี้ เวทีการประจวบคองยังพัฒนาไปสู่การเป็นพื้นที่ทางการเมืองผ่านกระบวนการจัดสรรทรัพยากร การสร้างเครือข่ายอุปถัมภ์ และการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ส่งผลให้การประจวบคองกลายเป็นเครื่องมือในการสร้างอำนาจและความชอบธรรมทางการเมือง ขณะเดียวกัน งานวิจัยยังเสนอว่าแนวทางพัฒนาการจัดการประจวบคองควรเน้นความโปร่งใส ความเป็นธรรม และการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เพื่อให้กิจกรรมสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการประจวบคองงามระดับท้องถิ่นมิได้เป็นเพียงกิจกรรมด้านวัฒนธรรมหรือความบันเทิง แต่เป็นพื้นที่ที่แฝงด้วยความสัมพันธ์เชิงอำนาจและผลประโยชน์ทางการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องกลุ่มผลประโยชน์และระบบอุปถัมภ์ที่อธิบายถึงการสร้างเครือข่ายและการตอรองอำนาจผ่านกิจกรรมสาธารณะ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทหลักในการจัดกิจกรรม ทำให้เวทีการประจวบคองกลายเป็นช่องทางในการสร้างภาพลักษณ์และฐานสนับสนุนทางการเมือง นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและผู้สนับสนุนยังสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างทุนกับอำนาจ ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาความไม่โปร่งใสหรือการแทรกแซงผลการตัดสินใจ ดังนั้น การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน การเปิดเผยข้อมูล และการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นแนวทางสำคัญในการลดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับการประจวบคองงามระดับท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่องานวิจัย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดแนวทางและมาตรฐานในการจัดประภคณางงามให้มีความชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์การตัดสินเป็นลายลักษณ์อักษร การเปิดเผยคะแนนต่อสาธารณะ และการหมุนเวียนคณะกรรมการตัดสิน เพื่อลดปัญหาอคติและผลประโยชน์ทับซ้อน รวมถึงควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดประภคณ เช่น ระบบลงคะแนนออนไลน์ หรือการถ่ายทอดสด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชนและผู้เข้าประภคณ
2. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางหรือคณะกรรมการอิสระที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการเมืองในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่คัดเลือกกรรมการตัดสินและกำกับดูแลมาตรฐานการประภคณ พร้อมทั้งจัดอบรมด้านจริยธรรมหลักเกณฑ์การประเมิณ และแนวทางการตัดสินอย่างเป็นธรรม เพื่อสร้างมาตรฐานเดียวกันในการจัดกิจกรรม
3. หน่วยงานท้องถิ่นควรบูรณาการการประภคณางงามเข้ากับการพัฒนาเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวของชุมชน โดยเชื่อมโยงกิจกรรมกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการใช้ผู้เข้าประภคณหรือผู้ได้รับตำแหน่งเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและอัตลักษณ์ของพื้นที่ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับชุมชน
4. ผู้จัดงานควรส่งเสริมบทบาทของผู้หญิงให้มากกว่าการประภคณด้านความงาม โดยเพิ่มกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ เช่น การอบรมทักษะชีวิต การพูดในที่สาธารณะ การสร้างอาชีพ และการให้ความรู้ด้านสิทธิสตรี เพื่อให้ผู้เข้าประภคณสามารถทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้หญิงในชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์
5. ควรลดอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์และการเมืองท้องถิ่นในการจัดประภคณ โดยจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายนอกหรือกลไกการติดตามประเมิณผลที่เป็นอิสระ เพื่อป้องกันการใช้เวทีประภคณเป็นเครื่องมือทางการเมืองและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือให้กับกระบวนการจัดกิจกรรมในระยะยาว

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับ “การเมืองเชิงวัฒนธรรม” (Cultural Politics) ในบริบทของการประภคณางงาม โดยบูรณาการแนวคิดด้านรัฐศาสตร์ สังคมวิทยา และวัฒนธรรมศึกษา เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ วัฒนธรรม และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สาธารณะอย่างเป็นระบบ
2. ควรศึกษาบทบาทของนางงามในฐานะ “ทุนทางสังคม” และ “ทุนเชิงสัญลักษณ์” เพื่อทำความเข้าใจว่าผู้ได้รับตำแหน่งสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคม สื่อสารสาธารณะ และเสริมสร้างความชอบธรรมให้กับองค์กรหรือกลุ่มอำนาจในระดับท้องถิ่นได้อย่างไร
3. ควรต่อยอดแนวคิด “Soft Power” ในระดับท้องถิ่น โดยศึกษาการใช้เวทีประภคณางงามเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ ส่งเสริมเศรษฐกิจวัฒนธรรม และเชื่อมโยงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นกับการพัฒนาเชิงนโยบายและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่อื่นทั้งภายในจังหวัดกระบี่และภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการ กลไกทางการเมือง และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการประภคณางงามในบริบทที่แตกต่างกัน รวมถึงเพิ่มความหลากหลายของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์และเครือข่ายดิจิทัลต่อการประภคณางงามระดับท้องถิ่น โดยใช้การวิเคราะห์สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media Analysis) เพื่อทำความเข้าใจอิทธิพลของสื่อออนไลน์ต่อการรับรู้ของประชาชน การสร้างภาพลักษณ์ และความโปร่งใสของกระบวนการประภคณ
3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยผสมผสานการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตภาคสนาม เข้ากับการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น แบบสอบถามหรือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ เพื่อให้สามารถอธิบายทั้งมิติด้านประภคณารณ์ ความรู้สึก และแนวโน้มของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างรอบด้านและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กันยารวรรณ กำนิตสินธุ์. (2563). แนวคิดทางการเมืองยุคคลาสสิก (Classical Political) ยุคหลังเพลโต. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://citly.me/eNVja>. [2567, สิงหาคม 22]
- กัญญ์วรา ศิริสมบุญเวช. (2567). พัฒนาการเวทีประกวด “นางงาม(ใน)ไทย” จากยุคได้อำนาจรัฐ สู่การรับใช้นายทุน. [Online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.silpa-mag.com/culture/article_9797. [2568, พฤษภาคม 3]
- จามะรี เชียงทอง. (2563). แนวคิดสตรีนิยมจากมุมมองและประสบการณ์ของอาจารย์ฉลาดชาย รมิตานนท์. วารสารจุดยืน, 7(1), 4–24.
- จิตติภัทร พูนขำ. (2560). เปิดเบื้องลึกการเมืองรัสเซีย ตีแผ่วิถีแห่งอำนาจของปูติน [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.the101.world/putin-network/>. [2567, สิงหาคม 22]
- จุมพล หนิมพานิช. (2552). กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย แนวเก่า แนวใหม่ และกรณีศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมศักดิ์ บุตรพวง และสุลียา บุปผาปัญญา. (2566). ภาพลักษณ์ผู้หญิงมั่งคั่งยุคใหม่ ภาพสะท้อนผ่านบริบทการประกวดเวทีนางงาม. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยภาพลัทธิ, 2(2), 64–73.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2542). การเมืองในระบบอุปถัมภ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2520). ลักษณะสำคัญของความคิดทางการเมืองไทย : ข้อสรุปชั่วคราวในการศึกษาเบื้องต้น [Online]. <https://shorturl.asia/VlyXz>. [2567, สิงหาคม 22]
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2548). การเมืองวัฒนธรรม: ความรู้/อำนาจ และการต่อต้านในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : วิชาษา.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2549). นักการเมืองไทย : จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข. กรุงเทพฯ : สายธาร.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2562). ระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/BbzAh>. [2567, สิงหาคม 22]
- ประภาส แก้วเกตุพงษ์. (2563). ศึกษาแนวคิดปรัชญาทางการเมืองของเพลโต. วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์, 4(2), 183–200.
- ปรียาดา กุลรินทร์. (2561). การสร้างภาพลักษณ์สตรีในนวนิยายไทยที่ได้รับรางวัลใน พ.ศ. 2550-2559. วารสาร พิษเนศวร์สาร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 14(1), 123–133.
- ปอรินทร์ เพ็ญศิริ. (2551). การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอภาพลักษณ์สตรีผ่านภาพโฆษณาในนิตยสารสตรี. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://shorturl.asia/F9PmH>. [2567, สิงหาคม 22]
- พรชนิตว์ แก้วเนตร. (2566). อำนาจละมุน (Soft Power) ที่สะท้อนในธุรกิจการประกวดนางงาม : การใช้มุมมองทางสังคมและธุรกิจวิเคราะห์ผลกระทบในเชิงอำนาจละมุน. วารสารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน, 5(2), 75-82.
- ไพวรรณ ปุริมาตร. (2565). วัฒนธรรมการเมือง ระบบอุปถัมภ์กับเครือข่ายความสัมพันธ์ในการพัฒนาการเมืองท้องถิ่น. วารสารมหาจุฬานาครทรรค์, 10(11), 178-189.
- ลิขิต ธีรเวคิน. (2558). ระบบอุปถัมภ์กับการเมืองการบริหารในสังคมไทย. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID-9500000135236>. [2567, สิงหาคม 22]

- ลิขิต ธีรเวคิน. (2559). ประชาธิปไตยไทยในทศวรรษ 21 : ทางตัน ทางออก และแนวทางแก้ไข. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า,
- วุฒิสักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์. (2529). แนวทางวิเคราะห์ทฤษฎีการเมือง. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.
- สมชาย ปรีชาศิลป์กุล. (2550). รัฐไทยกับความรุนแรงเชิงสถาบัน. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2567). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 27). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ติรภานันท์. (2557). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 12). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา พงศาพิชญ์, & ปรีชา คุวินทร์พันธุ์. (2539). ระบบอุปถัมภ์. สำนักงานพิมพ์แห่งชาติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำพัน ถนอมงาม. (2555). ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยเข้าถึงเมื่อ. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://amphuntha.blogspot.com/>
- Graham Wootton. (1970). Interest-groups (Foundations of modern political science series). Petaling Jaya. Prentice-Hall.
- Jeffrey M. Berry. (1977). Lobbying for the People: The Political Behavior of Public Interest Groups. NJ. Princeton University Press.
- Jerome H. Neyrey. (2004). Render to God : New Testament Understandings of the Divine. New York. Fortress Press.
- Mash L. et al. (2021). Can a beautiful smile win the vote? : The role of candidates' physical attractiveness and facial expressions in elections. Bengaluru. Cambridge University Press.
- Malsin, J. (2015). Colombia's rebels want to meet Miss Universe. [Online]. Available : <https://time.com/3700075/farc-miss-universe/>